

HÉVÍZGYÖRKI MÁTÉ

Történelem

BA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Hegyvi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„KEGYETLENSÉGE MIATT MEGSEMMISÜLT A HITEL IGEN ERŐS KÖTELEKE”. AZ ADÓSRABSZOLGASÁG ELTÖRLÉSÉNEK LIVIUSI INTERPRETÁCIÓJA

Kulcsszavak: *nexum*; történetírói névhasználat; *flos aetatis*; férfi *pudicitia*; *exemplum-lánc*

A római történetírás gyakran drámaian elbeszelt fiktív történetekre vezetett vissza jelentős politikai változásokat. Ez a *nexum* (adósrabszolgaság) eltörlését bemutató jelenetben sincs másként, amelynek elbeszélése Liviusnál, halikarnassosi Dionysiosnál és Valerius Maximusnál maradt fenn részletesen.

E dolgozat a liviusi változat vizsgálatát tűzte ki céljául. Liviusnak, a „próza költőjének” munkáját igen sokféleképp lehet értelmezni, amit az irodalmak mind módszertani, történelemfilozófiai és stílustani szempontból meg is tesznek. Ezen munkák közül néhányat szükséges bemutatni annak érdekében, hogy a dolgozat későbbi érvei és gondolatmenetei igazolást nyerhessenek; valamint – ugyanebből az okból – érdemes kitérni a *nexum*-ról és a *lex Poeteliá*-ról kialakult újabb, tudományos nézetek bemutatására is. A vizsgálódás egyik iránya a liviusnál feltűnő nevek elemzése és történeti kontextusba illesztése: a történetben feltűnő hitelező L. Papirius (L. Papirius Cursor), az adós pedig C. Publilius (Q. Publilius Philo); nevük megfeleltethető a kor két nagy politikusának. Ez különösen úgy nyer igazolást, ha a *nexum* eltörlésének történetét egy másik jelenettel (a Fabius-Papirius jelenettel) együtt elemezzük. A vizsgálódás másik iránya Publilius alakjára vonatkozik. Róma korai történetének szinte minden jelentős változását egy *pudicitia*-val (erkölcsi tisztaság) bíró nőre irányuló *libido* (kéjvágy), abúzus előzte meg. Livius igen fontosnak tartotta a *nexum* eltörlését, jelentőséget a köztársaság megszületéséhez mérte: *velut aliud initium libertatis* (a szabadságnak szinte új hajnala; 8.28.1). A történetben feltűnő *iuvenis* mind társadalmi státusa, mind *flos aetatis*a (fiatalság virága) a nőszereplőkhöz köti, így feltételezhetünk egy Lucretia – Verginia – Publilius *exemplum*-láncot, amelynek Liviusnál egy leegyszerűsített változata maradt fenn – szemben Dionysiosszal.